

Efesus

Efesus niŋ Yesuyen alya bereya hitte Pol belen asan kayyin

¹ Nebe Pol, Al Kurun belen basiŋa nirde Yesu Kristuyen mere basan al, aposel niryin. Niŋgeb ne belenbe deŋ Efesus taunde niŋ mar, Al Kurun diliŋde wukken haŋ, irde bitiŋde mat fudinde wor po Al Kurun gama irde haŋ mar goke teŋ asan gago kaŋ hime.

² Irde Adoniniŋ Al Kurunya Doyan Al Kurun Yesu Kristuya belen buniŋeŋ dirde igin igin dirdeb bitiŋ yisikamke igin po hiwoŋ yeŋ nurde hime.

Al Kurun belen guram dirde tareŋ dirde hi

³ Be, Doyan Al Kurunniŋ Yesu Kristu Naniŋ Al Kurun turun irde hitek. Yeŋbe neŋ gayen Yesu Kristuya hiteke tonniniŋ guram yirde sanin yirtek det goyen tumŋaŋ duneŋ hiyen.

⁴ Al Kurunbe naŋkiŋya megeŋya ma forok yird-eya neŋ gayen Yesu niŋ teŋbe basiŋa diryin. Basiŋa diryin goyenbe yeŋ diliŋde wukkeŋ heŋ ulniŋde merem moŋ hinayin yeŋ basiŋa diryin. Yeŋbe neŋ gayen bubulkuŋne wor po yeŋ nurde duneŋbe

⁵ diriŋne weŋ henayin yeŋ bikken wor po basiŋa diryin. Niŋgeb Yesu Kristu gobe dumulgan teŋ teŋ meten niŋ katenbe kamiŋ. Al Kurun belen mata go tiyyin gobe yinŋeŋde dufayde

po gwaha tiye yeŋ amanen nurdeya mata gogo tiyyin.

⁶ Niŋgeb neŋ buninen dirde igin igin diryin goke turuŋ irde hitek. Yeŋbe Urmin goyen bubulkunne wor po yeŋ nurde unen hiyen geb, Urmin goke teŋ neŋ gayen buninen dirde igin igin diryin gobe turuŋ yaŋ wor po. Go diryin gobe neŋ belen wol henayin yeŋ nurdeya ma gwaha diryin. Niŋgeb gwaha diryin al Al Kurun goyen turuŋ irde hitek.

⁷ Al Kurun belen buninen dirde igin igin diryin gobe kurun wor po. Niŋgeb gogo Yesu darim wok irde kamyin gore po mata buluninin halde dunenbe dumulgan tiyyin.

⁸ Niŋgeb Al Kurun belen buninen dirde igin igin dirde henya dufay wukkeky meremin kenkela bebak tenya kun kun tareŋ dunuŋ gobe gwahade kura yetek moŋ. Kurun wor po.

⁹ Bikkenbe Al Kurun belen Yesu Kristube meten gwahade gwahade tiyyen yeŋ nurde hinhin dufay gobe banare po hinhin geb, al belen bebak ma teŋ hinhan. Gega Al Kurun yingen nalu kiryin gobe gayenter forok yitin hi. Irkeb dufaymin banare niŋ goyen kawan forok irke kenen bebak teŋ haŋ.

¹⁰ Dufay kiryin gobe gahade: nalu kiryin goyen forok yekeb det banare niŋya kawan niŋya, irde megen niŋya nankinde niŋya kurun gayen tumnan yawaŋ gabu yirdeb Yesu Kristube det kurun gote doyaŋ almin iryin.

¹¹ Niŋgeb Israel mar bana neŋ gayen wor Yesuya hitekeb Al Kurun belen alya bereyane heŋ detne igin igin goyen yawarnayin yeŋ basaŋa

diriyiñ. Yeñbe dufay kura kerdeb go po gama irde hiyen geb, bikkeñ dufaymiñ kiriyiñ goyen po gama irde basaña diriyiñ.

¹² Gwaha diriyiñ gobe, “Yeñ wa meheñ heñ Yesu Kristu niñ dufaymiñ tareñ irde, yeñ ge po doyañ heñ Al Kurun sañiñmiñ turuñ yañ goyen turuñ irde hinayiñ,” yeñbe gogo neñ wa basaña diriyiñ.

¹³ Be, deñ wor Al Kurun beleñ dumulgañ teñ teñ niñ yitiñ mere igiñ fudinde goyen nuramiñ. Irdeb Yesu Kristu niñ dufaytiñ tareñ iramiñ geb, Holi Spirit duney yeñ bikkeñ Al Kurun beleñ biña tiyyiñ goyen dunyiñ. Holi Spirit dunyiñ gobe nere alya bereya yeñ kawa dirdeb gogo Holi Spirit dunyiñ.

¹⁴ Holi Spirit dunyiñ gobe neñ beleñ go keneñbe kame Al Kurunyen det igiñ goyen yawartek nende henayiñ goyen bebak dird dird niñ dunyiñ. Be, det yawartek gobe Al Kurun beleñ alya bereyamiñ yumulgañ teñ teñ metey miñ uryiñ goyen kuñ kuñ pasi iryey goyenter gab det goyen yawartek. Niñgeb Al Kurun beleñ metey kurun turuñ yañ wor po tiyyiñ goyen goke turuñ irde hitek.

Pol beleñ Al Kurun gusuñañ iryiñ

¹⁵ Niñgeb deñ beleñ Doyañ Al Kurun Yesu niñ dufaytiñ tareñ irde, Al Kurunyen alya bereya niñ amañey nurde yuney hañ gote mere momoñtiñ nurmiriñde mat wañ wañ

¹⁶ gayenter wor deñ ge teñ Al Kurun igiñ wor po nurd uney uney niñ bada ma heñ hime. Nebe Al Kurun mere irde henyabe deñ ge bene sir ma yeñ hiyen.

17 Irdeb Doyan Al Kuruninin Yesu Kristuyen Naniñ Al Kurun denem turunñ yan wor po gore Holi Spirit dunke dufaytin wuk irde Al Kurunbe al dahade goyen den goyen dikala dirwonñ yen gusunañ irde himyen. Gogab Al Kurunbe al gwa-hade yen kenkela wor po nurde unenbe yenya kadam nurd gunenñ ten hinayin.

18 Irde dufaytin wuk yeke alya bereya Al Kurun belem hoy yirtin mar goyen kame igin wor po yiryen gobe dahade goyen bebak tiwonñ yen gusunañ irde himyen. Al Kurun belem alya bereyamin yunenñ yen detminñ gitik tiyyin gobe kurun turunñ yan wor po goyen bebak tiwonñ yen nurde hime.

19 Irde neñ Yesu nin dufayninin sanin irtin mar bana Al Kurunyen tarenñ daha mat meten kurun wor po ten hi goyen kenkela bebak tiwonñ yen gusunañ irde himyen. Tarenminbe kurun wor po, tarenñ hoyan kura goya tunande yetek mon. Irde saninminñ neñ bana meten ten hi gobe tarenñ hoyan mon.

20 Taren gobe Al Kurun belem Yesu Kristu kamyinde mat isanñ henbe yende gasunde tukun Doyan Al Kurun irde hanin yase belem kiryin taren goyen.

21 Ningeb Yesu gobe megen gar nin doyan mar kurayen kurayen gote sanin folek wor po. Yenbe al denem yan gayenter hanya kame forok yen hinayinya kurun gote tarenñ folek wor po.

22 Al Kurun belem det kurun gayen doyan yird yird tarenbe Yesu unyin. Yen belem Yesu doyan al iryin gobe Yesuyen alya bereya sios nin tenbe gogo gwaha iryin.

²³ Sios gobe Yesuyen uliņ pigiņ, irde Yesu yinņeņbe tonañ. Yeņ po ga megenya naņkiņya irde det kuruņ gayen doyaņ yirde hi. Niņgeb det kura epte ma yinņeņ muņ po pat yeņ hoyañ po hiyeņ. Yesu Kristu goreb sios bana goņ heņ doyaņ yirde hi geb, alya bereyamiņ kura epte ma yinņeņ muņ po hiyeņ. Tumņaņ ala yende yufukde po hinayiņ.

2

Al Kuruņ beleņ al gergeņ diriņ

¹ Bikkeņ deņbe Al Kuruņyen mere ma nurdeb mata buluņ teņ hinhan geb, Al Kuruņ diliņdebe al kamtiņ hinhan.

² Goyarebe megen niņ mata buluņ po gama irde hinhan. Irdeb uņgura saņiņ miņyaņ naņa kota ga haņ gote doyaņ alyen mere po nurde gama irde hinhan. Go uņgura goreb gayenter alya bereya Al Kuruņyen mere pel irde haņ mar goyen doyaņ yirde hi.

³ Bikkeņbe neņ wor tumņaņ mel go haņ gwa-hade goyen heņbe ulniniņde amaņ hetek dufay po gama irde hinhet. Irdeb daha mat daha titekeb ulniniņde amaņeņ nurtek dufay goyen bininiņ bana maķiņ irtewoņ yeņ nurde hinhet. Go teņ hinhetya goyenbe Al Kuruņ beleņ mata buluņ teņ haņyen mar goke bearar teņ gote muruņgem buluņ gitik iryiņ goyen neņ wor tetek belņeņde hinhet.

⁴ Goyenpoga Al Kuruņyen bunineņbe kuruņ wor po, irde neņ gayen bubulkuņne wor po yeņ nurd nurd matamiņ goyen manañ kuruņ wor po.

⁵ Niñgeb mata buluñniniñ gore po mudunkeb Al Kurun dilindeb kamtiñ hinhet gega, Yesu Kristu kamiñde mat isañ hiriñ gwahade goyen po, neñ manañ dilindeb al gergeñ wor po diryiñ. Al Kurun belen gwaha mat dumulgañ tiyyiñ gobe bunineñ dirde igiñ igiñ dire yeñbe gogo gwaha diryiñ.

⁶ Neñbe Yesu Kristuya awalikde hite. Niñgeb Al Kurun belen Yesu Kristu kamiñde mat isañ hiriñ gwahade goyen po, neñ manañ al gergeñ diryiñ. Irdeb Al Kurunyen gasunđe gor Yesuya heñ detmiñ doyañ yirde hinayiñ yeñbe gogo al denem yañ diryiñ.

⁷ Neñ gayen Yesu Kristuya hitekeb gogo igiñ igiñ diryiñ. Al Kurun belen go diryiñ gobe bunineñmiñ kurun wor po goyen kawan irmeke al kame hinayiñ mar wor keneñ bebak teñ hinayiñ yeñbe gogo gwaha diryiñ.

⁸ Denbe Al Kurun belen dumulgañ tike igiñ hañ gobe dindikenđe tareñde moñ. Al Kurun belen bunineñ dirde farañ durkeb Yesu niñ dufaytiñ tareñ iramiñ geb, gogo dumulgañ tiyyiñ. Dumulgañ tiyyiñ gobe duliñ dumulgañ tiyyiñ.

⁹ Mata igiñ kura ma teñ hikeya dumulgañ tiyyiñ. Gogab al kura mata igiñ teñ hiyen goke epte ma yinğen ge turun turun teñ hiyen.

¹⁰ Al Kurunbe al gergeñ dird dird al. Niñgeb mata igiñ teñ hinayiñ yeñbe Yesu Kristuya nenya gabu dirde unkuřen po dirdeb gergeñ wor po diryiñ. Gwaha diryiñ gobe neñ gayen mata igiñ teñ hinayiñ yeñ bikkeñ dufaymiñ kiryiñ goyen po gama irde gogo gwaha diryiñ.

Yuda marya al miñ hoyanya yade al miñ unjkurenj iryinj

¹¹ Be, guba yeñ yeñ mata gobe ulinje niñ mata po geb, gayenterbe miñ miñmoñ. Goyenpoga Yuda marbe mata gobe fudinde yeñ nurde gama irde hanjen. Irdeb yinjen ge yeñ, “Nenbe guba yitiñ mar geb, Al Kurunjen alya bereya,” yeñ hanjen. Irde den al miñ hoyanbe, “Guba ma yeñ duntin geb, Al Kurunjen alya bereya moñ,” dinen hanjen. Niñgeb denbe bikken dahade hinhan goyen bitin sir ma yiyyen.

¹² Goyareb denbe Yesu Kristuya gambunen ma hinhan. Irde Israel mar bana ma hinhan. Irdeb Al Kurun belen alya bereyamin detmin yunen yeñ binja tiyyin go tetek ma po hinhan. Denbe megen gar hen Al Kurun ma nurd unen hinhan geb, al gore kura igin diryen yeñ ma po nurde hinhan.

¹³ Bikkenbe Al Kurun bindere mun kura ma hinhan, gisaw wor po hinhan. Gega gayenterbe Yesu Kristu belen den ge ten darim wok irde kamyin goke tenbe yenya hen Al Kurun bindere wor po han.

¹⁴ Yesu Kristube al bin yisikamke igin hen hen gote min al. Niñgeb bikken nen Yuda marya den al miñ hoyanya kahaltebe bipti sanin kurun wor po hinhan gega, Yesu kamyin goreb bipti goyen upew uryin. Irdeb nen gayen gabu dirke al miñ unjkurenj po hitin hite. Yen belenbe nen kahalte bipti kurun kadom igin ma nurd gunen ten hoyan hoyan hityen goyen upew uryin.

¹⁵ Yenbe nen ge ten kamyin geb, goke tenbe Moseyen sabaya gote saba muknen kurayen ku-

rayen katiŋ kurun goyen pasi kiryiŋ. Go tiyyiŋ gobe Yuda marya al miŋ hoyanya goyen yawan gabu yirde al miŋ unkuŋeren gergen, Yesuyen alya bereya yird yird niŋ tiyyiŋ. Niŋgeb go mata tiyyiŋ gore dirkeb gago awalikde hite.

¹⁶ Yeŋbe Yuda marya al miŋ hoyanya kahalte asogo hiyen goyen kuruse hende kamiŋ gore po pasi kiryiŋ. Irdeb al miŋ irawa goyen yawan gabu yirde al miŋ unkuŋeren po iryiŋ. Gwaha diriŋ gobe neŋ gayen tumŋaŋ Al Kurunya awalikde hinayiŋ yeŋbe gogo dumulgaŋ tiyyiŋ.

¹⁷ Yeŋ beŋeŋ waŋbe deŋ Al Kurun bindere ma hinjanya neŋ Yuda mar Al Kurun bindere hinhet marya gayen tumŋaŋ awalikde heŋ heŋ niŋ mere igiŋ goyen momoŋ diriŋ.

¹⁸ Niŋgeb deŋya neŋya tumŋaŋ Yesu Kristu beŋeŋ meten tiyyiŋ goke Holi Spirit titiriŋ geb, yende tareŋdebe epte Adoniniŋ Al Kurun hitte kutek hite.

Al Kurunyen ya balem wor pobe neŋ gago

¹⁹ Niŋgeb deŋ al miŋ hoyan goyen gayenterbe albak yara ma haŋ. Neŋ gayen Al Kurunyen gasuŋde hite gwahade goyen po, deŋ wor gor niŋ alya bereya haŋ.

²⁰ Neŋ aposelya Al Kurunyen mere basaŋ mar porofetyabe ya tola yara. Irde Yesu Kristu yiŋgeŋbe armo tola go gwahade goyen. Munan deŋbe tola yimiytiŋ goyen hende ya irtiŋ go gwahade.

²¹ Ya kiŋkiniŋya ya ird ird det kurun gobe kahalte niŋ tola kurun goyenter basaŋ hitiŋ haŋ gwahade goyen po, neŋ wor tumŋaŋ Yesuyen

yufukde gabu irde unĳkurenĳ po hite. Niĳgeb neĳ tumĳaĳ gare po Al Kurunĳyen ya balem go gwahade yara hite.

²² Munanĳ denĳ wor Yesuya awalikde hanĳ geb, nenya tumĳaĳ gabu dirde Al Kurunĳ dilinĳde ya balem wor po dirde hi. Gogab Holi Spiritbe iĳinĳ denĳ bana hiyenĳ. Holi Spirit hiyenĳde gorbe Al Kurunĳ wor hiyenĳ geb, gogo gabu dirde Al Kurunĳ dilinĳde ya balem yara dirde hi.

3

Al Kurunĳyen dufay banare hitinĳ goyen kawan forok yirinĳ

¹ Niĳgeb goke tenĳbe ne Polbe denĳ Yuda mar monĳ al minĳ hoyanĳ ninĳ tenĳ Yesu Kristuyen metenĳ tenĳ himeke al belenĳ nad koyare nerke gago hime.

² Fudinde, Al Kurunĳ belenĳbe alya bereya buninĳenĳ yirde iĳinĳ iĳinĳ yird yird metenĳ goyen denĳ ge tenĳ ne nunyinĳ gobe nurde hanĳ gogo.

³ Niĳgeb Al Kurunĳbe dufayminĳ banare hinĳhin goyen nikala niryinĳ. Irkeb asanĳde gar mehenĳde goke munĳ kura kayhem gogo.

⁴ Niĳgeb denĳ belenĳ kapyanĳ henĳbe Yesu Kristu ninĳ yitinĳ mere gote minĳ banare ninĳ goyen ne daha mat nurde hime goyen bebak tinayinĳ.

⁵ Bikkenĳbe Al Kurunĳ belenĳ mereminĳ banare ninĳ goyen kawan ma irde hinĳhin. Goyenpoga gayenterbe Holi Spirit belenĳ neĳ aposelya porofetya Al Kurunĳ dilinĳde wukkeĳ hityen gayen bebak diryinĳ.

⁶ Be, mereminĳ banare ninĳ gobe gahade: Yesu Kristu ninĳ yitinĳ mere iĳinĳ goyen nurde yenĳya

henbe den al miñ hoyañ wor neñ Yuda marya tumñañ detmiñ igiñ Al Kurun beñ dunen yirin gote miñ mar hetek. Irde denya nenjabe al miñ unjuren po hitiñ. Irde Al Kurun beñ alya bereyamiñ gwahade gwahade yiren yen biña tiyyiñ gobe neñ tumñañ yawartek.

⁷ Al Kurunbe buninen nirde igiñ igiñ nirde yende meten ten ten taren nunyiñ. Irdeb Yesu niñ yitiñ mere igiñ gayen tagal tagal meten nunyiñ.

⁸ Nebe Al Kurunyen alya bereya kurun han bana gon al kura denem miñmon wor po yen nurde yunen hanyen gote yufukde hime. Goyen-poga Al Kurun beñ al mali ne gahade gare meten titek mon gayen meten goyen nunyiñ. Irkeb Yesu Kristu beñ alya bereya igiñ igiñ yirde hi gobe kurun wor po neñ al beñ epte ma bebak titek goyen al miñ hoyañ hitte tukun tagalde hime.

⁹ Al Kurun nanjinya megenya yiryiñ al gore bikken wor po damam damam kun hinhan kurun goyen dufaymiñ banare hinhin goyen al tumñañ kawan po momon yirde tukun hayiñ ninyiñ geb, gago tagalde tukun hime.

¹⁰ Yen beñ gwaha tiyyiñ gobe dufaymiñ wukken igiñ wor po kurayen kurayen goyen Yesuyen alya bereya sios beñ kawan forok yirde hinayiñ yen gogo gwaha tiyyiñ. Gogab Al Kurunyen miyon yingenya han goya unjura nana kota ga han kurun goyen Al Kurunyen dufay wukken kurayen kurayen kurun goyen nurde bebak tinayiñ.

¹¹ Al Kurun beñ mata go tiyyiñ gobe bikken wor po megenya nanjinya ma forok yekeya mata

goyen tiyeŋ yeŋ nurde hinhin goyen kuŋ kuŋbe Doyaŋ Al Kurunŋniniŋ Yesu Kristu metenŋ tiyyinŋde gor matbe dufaymiŋ goyen kawan forok iryiŋ.

¹² Neŋbe Yesu niŋ dufayniniŋ saŋiŋ irde yeŋya hite geb, Al Kurunŋ hitte kuŋ kuŋ niŋ kandukŋenŋ ma nurde hitek. Irde fudinde yeŋbe neŋ ge amaŋenŋ nurde hi go yeŋ hekkeŋ nurdeya igiŋ yeŋ hitte kutek.

¹³ Niŋgeb kanduk kurunŋ keneŋ hime gayen gake, “Neŋ ge teŋ gogo kanduk keneŋ hi,” yeŋ nurdeb goke bitiŋde buluŋenŋ ma nurnayiŋ. Kanduk teŋ hime gabe denŋiŋ turuŋuŋ yaŋ heŋ heŋ ge gago teŋ hime geb, goke ma nurnayiŋ.

¹⁴ Niŋgeb goke teŋbe dokolhoŋne yuguluŋ teŋ Adoniniŋ doloŋ irde turuŋ irde hime.

¹⁵ Yeŋbe gasuŋmiŋde niŋ miyoŋ yagoya alya bereya megen haŋ goya kurunŋ goyen yiryiŋ. Irdeb yende naniŋ hiriŋ geb, deŋe buda kurunŋ gobe yeŋ hitte mat forok yamiŋ.

¹⁶ Niŋgeb nebe Adoniniŋ tareŋmiŋ turuŋuŋ yaŋ hende wor po gore Holi Spirit dunke dufaytiŋ tareŋ irwoŋ yeŋ gusuŋaŋ irde hime.

¹⁷ Gogab Yesu Kristu niŋ hekkeŋ nurd nurd matare mat Yesu gobe denya hinayiŋ. Irde Al Kurunŋya al kadtiŋya niŋ amaŋenŋ nurd yuneŋ yuneŋ matabe megen beŋe he filginiŋ yanarde hike saŋiŋ huwarde haŋ go gwahade hinayiŋ.

¹⁸ Irde denya kadtiŋ yago Al Kurunŋyen alya bereya goyen Yesu Kristu beŋe deŋ goyen bubulkuŋne wor po yeŋ nurde duneŋ hi goyen dahade yeŋ bebak tiwoŋ yeŋ nurde hime. Al beŋe det kurate hendemiŋ, pelyeŋmiŋ, ulyaŋmiŋyabe dukuŋmiŋya goyen tuŋaŋ teŋbe

kurunmin goyen bebak ten hanjen gwahade goyen po, den wor Yesu beben amanej nurd dunej hi goyen dahade yen kenkela bebak tiwon yen nurde hime.

¹⁹ Yen beben den goyen bubulkuñe wor po yen nurd dunej hi gobe epte ma tumñan gwahade yen nurde bebak tinayin. Goyenbe den beben mun kura bebak tiwon yen Al Kurun gusunan irde hime. Gogab Al Kurunen dufayya mata iginya goyen yadeb ep wor po henayin.

²⁰ Al Kurunen tareñbe neñ bana hen meten ten hiyen. Irde tareñmin gobe kurun wor po geb, Al Kurun beben gwahade gwahade dunwon yen nurde gusunan irde hityen goyen folek wor po dunej hiyen.

²¹ Niñgeb Yesu Kristuyen alya bereya sios beben Yesu Kristuya henbe hugin hugin Al Kurun denem turun yan irde hinayin. Fudinde wor po.

4

Yesuya awalikde hen unkuñen hetek

¹ Niñgeb Al Kurun beben mata kerde gama irnayan yen hoy diryin goyen po gama irde hinayin. Ga dinen hime gabe ne, Doyan Al Kurunen meten tenya koyare hen kanduk ten hime al gare goke ug po dinen hime gago.

² Niñgeb dindiken ge turun turun ma po ten hinayin, diltin kamke balmin po hinayin. Irde al kadtin kura matamin gin hewon yen doyan hen hen ge pinen ma hen hinayin. Irde ditin ge amanej nurd gunen ten gab matatin hoyan hoyan hinayin goyen goke ma nurde hinayin.

³ Deñ tumñañ Holi Spirit belen bitin yisikamde kan belen giti dirtin yara dirkeb unkuřen po hitin yara awalikde hañ. Niñgeb gwahade heñ heñ goyen bada ma heñ goke kurut wor po yen hinayin.

⁴ Deñ kurun gobe hoyañ hoyañ goyenbe Yesuya heñbe unkuřen po hañ. Irdeb Holi Spirit deñ bana hi gobe hoyañ miñmon, unkuřen po. Irde neñ kurun gabe Al Kurun belen kame igin direñ yen hoy diryin goke po nurde doyañ heñ hite.

⁵ Doyañ Al Kurunniñ manañ unkuřen po, irde yen ge dufayniñ sañin ird ird goya baptais ten tenya wor unkuřen po.

⁶ Al Kurun wor unkuřen po. Yenbe neñ kurun gate Adoniniñ. Yen belen po gab neñ kurun gayen doyañ dirde hiyen. Irde nenya heñbe meten ten hiyen.

⁷ Goyenbe Al Kurunbe Yesu Kristu belen neñ gayen gwahade gwahade yiren yen nurde hiyen goyen po gama irde buniñen dirde igin igin dirde hiyen. Go dirde hiyen gobe murun gem tewen yen nurdeya ma dirde hiyen, dulin dirde hiyen.

⁸ Gwaha tiyyin goke asañmiñdebe gahade katin hi:

“Yenbe Al Kurunyen gasunde hurkurin.

Goyareb Satan fole irde alya bereya Satan yufukde hanyen mar kurun goyen siña yirde yade hurkurin.

Irdeb alya bereya yende tareñ goyen damum mon dulin yunyin,” yitin hi. *Tikin 68:18*

⁹ Be, asañde katin gwahade po, “Yenbe Al Kurunyen gasunde hurkurin,” gote miñbe Yesube

megen gar katen kamde gab huwarde hurkurin goke yitiņ.

10 Niņgeb hende mat katyiņ al Yesu gore po megenya naņkiņya irde det kuruņ gote miņ al wor po heņ doyaņ yirde heņ yeņbe gogo sopte naņkiņ fole irde hende wor po Al Kuruņyen gasuņde hurkurin.

11 Yeņ belen po neņ alya bereyamiņ gayen meten kurayen kurayen gote tareņ dunyiņ. Al kurabe Yesuyen mere basaņ mar aposel yirde, munaņ kurabe Al Kuruņyen mere basaņ mar porofet yirde, munaņ kurabe Yesu niņ yitiņ mere igiņ tagalde tukuņ tukuņ mar yirde, munaņ kurabe Yesuyen alya bereya doyaņ yird yird mar yirdeb, kurabe Al Kuruņyen mere saba yird yird mar yirtiņ haņ.

12 Niņgeb Yesu Kristu belen neņ Al Kuruņyen alya bereya saņiņ gwahade duntiņ gobe Al Kuruņyen alya bereya faraņ yurtekbe tumņaņ tareņ heņ kuruņ henayiņ yeņbe gago tareņmiņ duntiņ hite.

13 Niņgeb meten duntiņ gobe gwahader kuņ kuņ neņ tumņaņ dufayniniņ Al Kuruņ Urmiņ Yesu Kristu niņ saņiņ irde yeņbe al gwahade yeņ nurde yeņya kadom nurd gunen teņ awalikde hitek. Irdeb Yesuyen mere gama ird ird mataniniņdebe parguwak yara heņ Yesu belen mata igiņ teņ hinhin gwahade po teņ hitek.

14 Neņbe diriņ kalak belen mere fudindeya usi mereya nurde bebak ma teņ hanyen gwahade goyen ma teņ hitek. Al dufaymiņ diriņ kalak yara gwahade gobe usi mar belen mata kurayen kurayen mat usi yirke mata buluņde katen hanyen.

Go tenj hanjen gobe makanj duba belenj dakdak tuktawanj irke dakdak gobe kwe yiyyen belenj gonj ma kuyenj go gwahade goyen. Ningeb nenbe usi mere goyen bebak tenjbe gama ma irtek.

¹⁵ Irde kadnininj ge amanenj nurd yunenj henya go hende mere fudinde po tenj hitek. Gwahade po tenj kunj kunjbe Al Kurunjen alya bereya tarenj po henj Doyan Alnininj Yesu Kristu belenj mata iginj tenj hinhin gwahade po tenj hitek.

¹⁶ Nenbe Yesu Kristuyen ulinj piginj yara, munanj yenbe tonanininj yara. Ningeb al tenen belenj kinjinj yukun basanj heke al ulinj piginj unjkurenj hiyyen go gwahade goyen nenbe Yesu hitte mat basanj henjbe kurabe haninj, kurabe kahanj gwahade ala hitinj hite. Ningeb metenj nende gigen duntinj goyen kadnininj ge amanenj nurde yunenya metenj tenj hitekbe nenj tumnanj tarenj henjbe yenj yara hetek.

Yesu Kristuya henj al gergen hitinj gote mata

¹⁷ Ningeb Doyan Al Kurunjen saninde hayhay dire yenj gahade mere direnj tihim: denjbe Al Kurunj ma nurd unen hanjen mar belenj mata tenj hanjen gwahade ma tenj hinayinj. Go mar gote dufaybe minj minjmonj wor po.

¹⁸ Dufayminjbe kidomak, titminj wor po, Al Kurunjen mere epte ma bebak titek hanj. Irde go mar gobe binde Al Kurunj pel irde mereminj nurtek ma yirde hiyen geb, Al Kurunj belenj al gergen yirtek ma hanj.

¹⁹ Yenbe mata bulunminj ge memya munj kura ma henj hanjen. Irde mata bulun ninj amanenj

nurde go bana po kuñbe mata goyen teñ teñ nin po nurdeb mata buluñ teñ tebañ teñ hanjen.

²⁰ Goyenpoga denbe hañkapyá Yesu Kristu nin yitiñ saba goyen nuramiñyabe mata buluñ gwahade gote saba ma nuramiñ.

²¹ Denbe fudinde wor po yen ge saba dirke nuramiñ. Irdeb den Yesu gama irde hañ mar goyen mere fudinde Yesu bana hi goyen goke wor saba dirke nuramiñ.

²² Niñgeb mata buluñ teñ hinhan goyenterbe dufay bikkek buluñ gore lomlom dirke go po gama irde hongay netek hanjen geb, dufay bikkek buluñ gobe tubul po tinayiñ.

²³ Irkeb matatiñya dufaytiñya gobe Al Kurun belej sope yirde gergeñ wor po diryen.

²⁴ Niñgeb denbe dufayya mataya gergeñ Al Kurunyen goyen bitiñ bana yerde yen diliñde mata huwakya mata wukkenya goyen po teñ hinayiñ.

²⁵ Niñgeb den Yesuyen alya bereyabe usi ma teñ hinayiñ. Mere fudinde po kadam momoñ gird teñ hinayiñ. Neñ kurun gayenbe miñniniñ unjkuren Yesu po geb, gago momoñ dirde hime.

²⁶ Be, bearartiñ belej dirke mata bulunde katnak geb, nurde ga hinayiñ. Kadtiñ kura bitiñ ar yirde gwahade po hike kuñ naña ma kurkuyen.

²⁷ Gwaha tinayiñbe Satan belej buluñ dirtek belej kerd unnayiñ geb, gwaha ma teñ hinayiñ.

²⁸ Kawe mata teñ hañ mar gobe bada po henayiñ. Irdeb yinğen haniñde meten igiñ teñ hinayiñ. Irde metenmiñ gote igineñ yadebe al kura det kurañ amu heñ hañ mar goyen farañ yurde hinayiñ.

²⁹ Merebe kadtin biñ bulun yirtek mat ma mere ten hinayin. Mere igin faran yurke taren hen hitek mere po ga ten hinayin. Mere igin gwahade ten hinayinbe kadtin kura kanduk bana hen yul yen han gore nurdeb sopte taren hen hinayin.

³⁰ Irde Holi Spirit gobe kura mun biñ bulun ma po irde hinayin. Al Kurun belen Holi Spirit dunyin gobe nalu funande alya bereyamin goyen nigen hitte yumulgan tiyen yen basina dirde kawa dirtin yarabe Holi Spirit gogo dunyin.

³¹ Ningeb denbe kadtin ge bulun nurd nurd mata, mere misinen yan yird mata, bearar mata, kwep kwep mata, mere bulun mat ten ten matayabe mata bulun hoyan kurayen kurayen goyen manan yubul po tinayin.

³² Kadtin igin igin yirde yen ge buninen nurde yunen hinayin. Irde Al Kurun belen Yesu Kristu nin ten mata buluntin halde dunyin gwahade po, den wor kadtin kura bulun dirkeb mata bulunmin halde yunen hinayin.

5

Al Kurunyen mata hulsi yara go po gama irde hinayin

¹ Ningeb huginen matatinbe yen ten hiyen goyen po ten hinayin. Denbe Al Kurunyen dirnen wen, yen belen bubulkunne wor po yen nurd dunen hiyen.

² Yesu Kristube nen gayen bubulkunne wor po yen nurdeb faran yure yen yingen ge ma nurdeb nen ge kamyin. Go tiyyin gobe Al Kurun det hamnen igin mun kura galak irde kumga

teñ unke hamñeñ igin muñ nuryeñ go gwahade goyen iryiñ. Niñgeb deñ wor Yesu beleñ tiyyiñ gwahade goyen po, al kadtiñ ge amañeñ wor po nurde yuneñ hinayiñ.

³ Deñbe leplep mata ma teñ hinayiñ, irde mata buluñ mormok dapña kukuwa beleñ mata titñeñ ma teñ hinayiñ. Irde det uguñ po yade yade niñ ma dufay heñ hinayiñ. Mata buluñ gwahade gobe neñ Al Kurunyen alya bereya beleñ titek mata moñ geb, gago dineñ hime. Niñgeb mata gwahade goke dufay muñ kura ma po henayiñ, irde goke muñ kura ñut ma yenayiñ.

⁴ Deñbe nanyañ mereya mere kukuwamñenya ma teñ hinayiñ, irde kari mere buluñ ma teñ hinayiñ. Mata gwahade gobe deñ beleñ titek moñ. Niñgeb mata buluñ gwahade teñ hitiñ yarabe Al Kurun po ga igin nurde unen hinayiñ.

⁵ Deñbe mere gayen kenkela nurde hinayiñ: leplep mata teñ hañ mar, mata buluñ mormok dapña kukuwa beleñ titñeñ teñ hañ maryabe, det ug po yad yad niñ po dufay heñ hañ marya gobe Yesu Kristuya Al Kurunya beleñ alya bereyamiñ doyañ yird yird bana goñ epte ma hinayiñ. Det ug po yad yad niñ po dufay heñ hañ marbe det gore Al Kurunmiñ hiyyeñ.

⁶ Irde al kura go ma kenke wañ usi mere miñ miñmoñ ma diryeñ. Usi mere wor wor goke teñbe Al Kurun beleñ meremiñ pel irde hañ mar goyen bearar yirde buluñ yiryen geb.

⁷ Niñgeb mata go teñ hañ mar goya awalik ma heñ hinayiñ.

⁸ Be, deñ goyen bikkenbe mata bulunyen

kidoma bana po hinhan. Gega gayenterbe Doyan Al Kurunyen alya bereya han geb, hushi bana han. Ningeb hulsire nin mata po ga ten hinayin.

⁹ Hushi bana han marbe mata igin, mata huwakyabe mata fudindeya goyen kurun forok yirde hanjen.

¹⁰ Ningeb matabe Al Kurun belen igin nurtek goyen ten ten nin po kurut yen hinayin.

¹¹ Irdeb kidomare nin mata ma ten hinayin. Mata gwahade gobe iginen igin kura ma forok yirde hanjen, hubu wor po. Ningeb denbe al kura mata gwahade tike yenenbe kawan po kun mata gobe bulun yinen mere sanin po yirde hinayin.

¹² Nebe mata bulun mar gore mata banare balmin ten hanjen gobe memyak geb, goke tagaltek ma nirde hi.

¹³ Goyenpoga Al Kurunyen mere hushi yara goreb banare mata bulun ten hanjen goyen kawan forok yirjen.

¹⁴ Al Kurunyen mere hushi yara gobe den bana hiyen geb, goreb almet mata bulun yade kawan forok yirde hiyen. Goke tenbe gahade katin hi:

“Den Al Kurun dilinde firtinde han marbe huwarnayin.

Irde den Al Kurun dilinde kamtin han mar wor huwarnayin.

Irkeb Mesaia belen meremin hushi yara goyen dunke den bana hen hushi melak hitin yara ten hiyen,” yitin hi.

¹⁵ Ningeb denbe kenkela wor po hen ga hinayin. Al kukuwa yara ma henbe al dufaymin wukkek yara hen hinayin.

16 Nalu ga hite gayenterbe mata bulun po kurun hi. Niŋgeb mata iŋin ten hitek kura hike yenenbe kame ga ma yenayin. Mata gobe tinayin. Monŋo titminen hite nalu ga hubu hiyyen geb.

17 Irdeb dufay kenkela ma henya mali mali kukuwa beben mata titin yara ma ten hinayin. Gwaha titnenbe Al Kurunyen dufay kenen bebak tenbe go po gama irde hinayin.

18 Kukuwa fe den bulun dirtek goya nene kukuwa ma henayin. Gwaha titnenbe Holi Spirit teke gore po doyan dirde hiyen.

19 Irdeb tikin asande nin tikiya Al Kurun turun ird ird tikiyabe Holi Spirit beben bitinde tikin yupul titin goyen kadtin yagoya tikin hen hinayin. Bitinde mat amanen wor po nurde Al Kurun isoka irde tikin hen hinayin.

20 Irde mata kurun den hitte forok yitin goke Doyan Al Kuruninin Yesu Kristu denemde Nanninin Al Kurun iŋin nurde unen hinayin.

Ire unyat hen hen mata iŋin

21 Be, den beben Yesu Kristu palap irde hanjen goyen matare po kadtinde mere nurde ten hinayin.

22 Niŋgeb den bere almetin yanbe Yesube Kuruninin yen yende yufuk bana hanjen gwahade goyen almetin yagot yufukde hinayin.

23 Yesuyen alya bereya sios gote doyan al wor pobe Yesu gwahade goyen po, albe berem yagot doyan mar geb. Yesu Kristube yende alya bereya sios gote Yumulgan ten ten Al. Irde sios gobe Yesuyen ulin pigin yara.

24 Niŋgeb sios belen Yesu Kristu yufukde hi gwahade goyen po, den bere wor almetin yagot yufuk bana po heŋ meremin kurun goyen gama po irde hinayin.

25 Be, den al berem yanbe Yesu Kristu belen yende alya bereya sios goyen bubulkuŋne wor po yeŋ nurde yeŋ ge teŋ kamyin gwahade goyen po, den wor bertin yago nin amanen nurde yunen hinayin.

26 Yesube alya bereyamin sios belen Al Kurunyen mere nurde go po gama irde fe baptais teŋ Al Kurun dilinde wukken hinayin yeŋ gogo sios nin teŋ kamyin.

27 Yeŋbe alya bereyamin goyen halde wuk yirde, ulinde firfurŋen wor po det hoyan bulunŋen kura minmon yirmekeb Al Kurun dilinde wukkekkusamuŋ wor po yire yeŋbe gogo kamyin.

28 Niŋgeb Yesu belen go tiyyin gwahade goyen po, den al wor bertin yagobe nindikenŋde ulninin yeŋbe bertin yago nin amanen nurde yunen hinayin. Al kura berem nin amanen nurde hiyen gobe yinŋen ge amanen nurde hiyen go gwahade geb.

29 Neŋ kurun gabe ulninin gayen epte ma asogo yirde bulun yirde hityen. Gwaha yirtinŋbe paka yirde keŋkela sope yirde hityen. Gwahade goyen po, Yesu Kristu wor yinŋenŋde ulin pigin sios goyen keŋkela doyan irde hiyen.

30 Neŋbe Yesuyen hanin, kahanyabe dilinya gwahade po geb, gogo keŋkela doyan dirde hiyen.

31 Be, alya beremya gabu heŋ heŋ mata wor gwahade geb, goke Al Kurunyen asanŋde gahade

katiŋ hi:

“Goke tenbe albe miliŋya naniŋya yubul ten bere tenbe ire unya hiriryen.

Irdeb alya bereya gobe irawa mon unjkuren po hiriryen,” yitiŋ. *Tikula 2:24*

³² Mere gabe al mali mali bebak titek mon, mere gate miŋbe kurun wor po. Mere gabe Yesu Kristuya yende alya bereya siosya niŋ yitiŋ yen nurde hime.

³³ Niŋgeb den al wor mere gayen gama irdeb bertin yago niŋ dindiken ge amanen nurde han gwahade goyen nurde yunen hinayin. Irde den berebe almetin yago palap yirde hinayin.

6

Dirinya naniŋya miliŋyat mata igin

¹ Be, den dirin wor Doyan Al Kurun yufukde han geb, adotinŋya mamtiŋyat mere nurde gama irde hinayin. Mata gobe Al Kurun diliŋde mata igin, huwak wor po.

²⁻³ Al Kurun belen Mose saba unyiŋde gor saba kurabe, “Adotinŋya mamtiŋya palap yirde hinayin,” yitiŋ hi. Irdeb saba gote murun gem niŋ biŋa tenyabe gaha yirin: “Gwaha ten hinayinbe igin po henbe ulyan de henbe aran ma kamnayin,” yitiŋ. Saba hoyan debe gwaha kura ma yitiŋ, gayen sabare po gab biŋa gayen tiyyin.

⁴ Be, den dirin naniŋ yagobe dirin tin yago bearar ten hitek mat ma mata yirde hinayin. Gwaha yir tin en be Doyan Al Kurun belen den naniŋ yago saba dirde matatin sope dirde hiyen gwahade goyen po yirde hinayin.

Meten marya doyan marminyat mata igin

⁵ Be, den al kurate yufukde hej meten ten han marbe doyan martin yago kafura yirde yende mere po gama irde hinayin. Irde bitinde mat wor po Yesu Kristu nin meten ten unen hite yara nurdeya meten ten yunen hinayin.

⁶ Doyan martin yago bejen denen hikeya po gwaha titekeb turun dirnayin yen nurdeya ma meten ten hinayin. Gwaha titnenbe Yesu Kristuyen meten mar bejen meten ten hanjen gwahade goyen po, Al Kurunyen dufay po gama irde bitinde mat wor po doyan martin ge meten ten yunen hinayin.

⁷ Ningeb denbe al nin ma meten ten hite Doyan Al Kurun nin meten ten hite yen nurdeya bitinde mat wor po doyan martin meten ten yunen hinayin.

⁸ Doyan Al Kurunbe meten al ma doyan al hitek goke ma murungem dunyen. Metenya mataya igin ten hinayin mar go po gab murungem yunen.

⁹ Be, den doyan mar wor gwahade po meten martin yago bulun bulun ma yirde hinayin. Denya meten martin yat doyan altin wor pobe unken po, Al Kurunyen gasunde hi. Yenbe al kura po igin igin yirde, kurabe bulun bulun yirde ma ten hiyen geb gago dinen hime.

Al Kurunyen fuleja marte det

¹⁰ Be, merene funanbe gahade: denbe Doyan Al Kurunya hej yende taren kurun goyen yufuk bana gon hej taren hej hinayin.

11 Irdeb Satanya fulenja tenj tenjde ninj det Al Kurun belenj duntin kurun goyen hor yirde hinayin. Gogab Unjurayen usi mata bulun kurun goyen iginj fole yirnayin.

12 Nenbe alya ma fulenja tenj hite. Megen ninj mar kidoma bana hanj gote doyanj mar kurayen kurayen goyabe unjura nanja kota ga hanj kurun goya fulenja tenj hite.

13 Goke tenj denbe nalu bulunde unjura asogo yirtek yenbe fulenjanen ninj det Al Kurun belenj duntin goyen yade hor yirde ga hinayin. Gogab fulenja tukunj murunde irdeb iginj sanjin po huwarde hinayin.

14 Ninjgeb tarej henj henj ninjbe Al Kurunjen mere fudinde goyen fulenjanen kunj kunde ninj mal timtinenj irde ga hinayin. Irdeb mata huwakbe dari mala pet tenj tenj ninj dumuntin pet tenj hinayin.

15 Munanj fulenjanen ninj kahanbasantinj yarabe Al Kurunya awalik henj henj mere iginj goyen tagal tagal ninj gitik tenj ga hinayin.

16 Irdeb hinayin kurun goyen Al Kurun ninj dufaytinj tarej irde hanj gobe maymaytinj yara henj hiyenj. Gogab unjura belenj dufay bulun kura denj hitte kili misinde kak kerde yumultinenj irde hikeb iginj yisikamde hinayin.

17 Irdeb Al Kurun belenj dumulganj tenj tenj gobe fulenjanen ninj tonanj aw sanjin gwahade goyen hor yirde hinayin. Irdeb Holi Spirityen bidilabe Al Kurunjen mere geb goyen tanarde hinayin.

18 Irdeb Holi Spirityen tarende huginenj Al Kurun mere irde hinayin. Mere irde henjabe det

kurayen kurayen niŋ Al Kurun gusunan irde, dindiken faran durd durd niŋ wor gusunan ird hinayin. Monŋo mata goyen tubul tinak geb kenkela heŋ ga hinayin. Irde huginen Al Kurunyen alya bereya budam goyen faran yuri yeŋ gusunan irde hinayin.

¹⁹ Irdeb Al Kurun belen ne manan faran nurwon yeŋ gusunan irde hinayin. Ne niŋbe Al Kurun belen mohonner mere kerkeb al niŋ ma kafura heŋ Yesu niŋ yitiŋ mere igin gote min banare hi goyen tagal tagal niŋ gusunan irde hinayin.

²⁰ Al Kurunyen mere igin goyen basan heŋ tagalde himeke goke tenbe gago fere nirde nad koyare neran hime. Niŋgeb mere tiye yewen goyen monŋo kafura heŋ mere ma tiyen geb, kafura ma heŋ mere ten ten ge Al Kurun gusunan irde hinayin.

²¹ Be, Tikikus belen gab ne niŋ yeŋ Polbe meten gwahade gwahade ten hi, irde gasun gwahade keperde hi yeŋ bebak dirke nurnayin. Tikikusbe kolne nigen yara. Yenbe Doyan Al Kurunyen meten goyen binde mat fudinde wor po meten ten hiyen.

²² Goke tenbe ten kermeke den hitte kun mon diryen. Irkeb gar neŋ tumnan dahade hityen goyen nurnayin. Irdeb yeŋ belen den goyen taren heŋ heŋ ge faran duryen.

²³ Be, kadne yago, Al Kurun Nannininya Doyan Al Kurun Yesu Kristuya belen bitiŋ yisikamke hiwon, irde yeŋ belen kadtin yago niŋ amanen

nurd nurd mataya Al Kurun niŋ hekkeŋ nurd nurd mataya goyen dunwoŋ yeŋ nurde hime.

²⁴ Doyaŋ Al Kurunniŋ Yesu Kristu niŋ hugiŋeŋ amaŋeŋ nurde uneŋ haŋ mar gobe Al Kurun belen buniŋeŋ yirde igiŋ igiŋ yirwoŋ yeŋ nurde hime. Gogo po.

**Al Kurunyen Mere Igin
The New Testament in the Gwahatike Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tok ples Gwahatike long
Nuigini**

copyright © 2000 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gwahatike

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

dbba218f-41f3-5f08-b0b6-2a7c919093ab